

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentaria Ac Disputationes In Primam Partem Divi Thomæ

Suárez, Francisco

Moguntiaë, 1620 [erschienen] 1621

Cap. 2. Quot sint intra Deum relationes reales.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84432)

candum hoc mysterium quicquam conferunt. Neque etiam nunc vim facimus in nomine abstracto, vel concreto relationis, aut relatiui: nam hæc inquisitio, & consideratio commodiorem habebit locum in principio libri 7. Nunc vero indifferenter utriusque vocibus utemur, supponendo tam abstracte quam concrete posse has proprietates à nobis concipi, & significari.

2. Hoc supposito inter Catholicos extra controuersiam est, esse inter personas Trinitatis relationes reales. Ita docet Diuus Thomas dicta quaestione 28. per totam, & quaest. 8. de Potentia art. 1. dicit, esse de fide. Docent etiam omnes Scholastici in 1. distinct. 33. Et colligitur ex Scriptura, quatenus personas appellat nominibus significantibus huiusmodi respectus qualia sunt, *Patris, & Filij*: id autem expressius declararunt Concilia, & Patres. Nam Tolet. 7. sic inquit, *Pater ad Filium, & Filius ad Patrem, & Spiritus sanctus ad utrumque refertur, & infra. In relatione personarum cernitur numerus. Idem sumitur ex 6. Synodo act. 11. in dicta Epistola Sophronij, & ex Concilio Florentino sessione 18. & 19. Vbi personæ diuinæ dicuntur esse, ad a liquid, & in sessione 25. in literis vnionis idem fere habetur. Augustinus etiam libr. 5. de Trinit. capite 8. & 9. hac ratione dicit, *Solum substantiam, & relationem proprie in Deo inueniri, & libr. 15. capite 3. quod de Deo dicitur, non secundum substantiam, relatiue dicit ostendit, Anselmus de Incarn. verbi cap. 1. explicato mysterio ita concludit. Quod totum potest dici relatio. Et multa alia afferemus in sequentibus.**

3. Est autem in his omnibus testimonijs considerandum, nunquam expresse, & formaliter dici in eis, illas relationes esse reales: tamen in his, quæ attribuntur illis relationibus, satis hoc contineri, Tum quia dicuntur esse in Deo vere, & proprie, non minus, quam substantiam: tum etiam, quia dicuntur numerare, seu distinguere realiter personas, quod non potest facere relatio rationis, est ergo quoad utramque partem æque certa hæc veritas. Ratio autem reddi potest, quia inter diuinas personas inueniuntur omnia, quæ ad relationem realem necessaria sunt. Nam est ibi realis distinctio extremorum, ut supra probatum est, cum de distinctione personarum ageremus. Est etiam realis processio vnus ab alia, ut supra etiam libro primo est probatum, quæ processio solet esse sufficiens ratio, vel indicium relationis realis, quando est in eadem natura, seu in eodem ordine naturæ: diuinæ autem personæ sunt eiusdem ordinis, & naturæ. Denique, si ad relationem realem est necessarium fundamentum reale, ibi sufficiens erit diuina essentia, vel secundum se, vel ut est formalis potentia, seu principium quo, productionis: Fortasse vero in relationibus subsistentibus aliud fundamentum necessarium non est ut infra dicitur: nihil ergo deest ibi ad relationem realem.

4. Contra hanc assertionem obijci potest locus Boetij libro primo de Trinitate circa medium, alias capite sexto, ubi dicit, *Cetera prædicamenta conuenire Deo secundum substantiam, Ad aliquid vero nullo modo de ipso prædicari.* Hunc locum obijcit D. Thomas 1. part. quaestione 28. artic. 1. & respondet ad primum, Boetium non negare, relationem esse in Deo, sed asserere, secundam propriam rationem suam non significari, ut existentem in Deo, sed ut ad aliud se habentem. Est tamen difficilis expositio: nam hoc modo etiam posset negare relationem esse in creatura, quia secundum propriam rationem, non significatur, ut existens in creatura, sed ut ad aliud se habens. Existimo ergo, Boetium ibi esse locutum de Deo, ut vnus est, & voluisse dicere, quod Theologi alias docent, in Deo non confurgere relationes ad res diuersæ naturæ, nec per mutationem aliarum rerum: ut disertè explicat capite septimo. Nam de relationibus ad intra, statim disputat capite 12. & habet illam celebrem, sententiam, *substantia præbet unitatem, relatio multiplicat Trinitatem.*

Solet autem inter Thomistas disputari, an relationes diuinæ sint reales secundum esse ad in quantum ad an vero solum secundum esse in, quod in eis est, esse subsistens. Nam Caietanus in dicto articulo primo, quaestione 28. existimat, secundum esse ad, non esse relationes illas aliquid reale. Quod sentit etiam Caietan. in d. 33. Sumperuntque occasionem ex quibusdam verbis subobscuris Diui Thomæ in eodem articulo 1. dicens. *Solum in prædicamento relationis inueniri aliquid secundum rationem.* Quod ipsi interpretantur, esse ipsum esse ad præcise sumptum, & abstractum ab esse in.

Hanc vero sententiam existimo falsam. Primo quidem, quia in relatione reali, præsertim diuina, nihil est, quod ad veritatem entis, non pertineat, maxime ex his, quæ intrinsece pertinent ad veritatem, & realitatem illius mysterij, alias magna ex parte esse per rationem confictum. Sed ipsum esse ad vnus personæ respectu alterius intrinsece pertinet ad illius mysterij veritatem: alioqui relatio, ut relatio, non multiplicaret Trinitatem, ergo, &c. Secundo, quia oppositio inter diuinas personas realis est, ideo enim affert secum distinctionem realem, sed illa oppositio intrinsece, & formaliter consistit in esse ad, ergo illud reale est. Tertio denique quia esse ad, nihil aliud est, quam habitudo, Pater autem intrinsece, & ex se, & absque vlla comparatione intellectus respicit Filium, ergo realiter habet quidquid intelligi potest in hoc esse ad filium, & idem est de cæteris personis.

Fundamentum autem, quod sumebatur ex verbis Diui Thomæ nihil ad præsens facit, quia relationes diuinæ, in prædicamento relationis non sunt. Tamen propter proportionem, & propter veritatem etiam ipsius prædicamenti realis, sunt illa verba obscura: Vt autem opinor, mens Diui Thomæ solum fuit docere, per rationem excogitari, aut fingi aliquid simile prædicamento ad aliquid. Quod, sano modo intellectum, est verum, scilicet, secundum quandam proportionalitatem, non vero secundum vniocam rationem, imo nec secundum realem conuenientiam, etiam analogam, ut dixi latius disputatione 47. Metaphys. An vero secundum proportionem ad alia prædicamenta possint alia entia rationis cogitari, dixi ibidem disputatione vltima. Aliud vero fundamentum, quod dicti auctores indicant, nempe esse ad, posse ita præcindi, ut non includat esse in, falsum est: cum quia esse in, ita est transcendens, sicut ens, seruata proportione, tum etiam, quia relatio, secundum vltimam rationem suam est forma relatiui, ut patet in Patris: vnde intrinsece, & secundum propriam rationem respicit non tantum terminum, sed etiam subiectum, seu suppositum, quod ad terminum refert.

CAPVT II.

Quod sint intra Deum relationes reales.

Quoniam numerus harum relationum ita à nobis præscribendus est, ut nec minor, nec maior esse ostendatur, ideo in primis supponendum est, in DEO nullas esse relationes reales ad intra præter eas, quas relationes originis vocamus, quæ comparatæ ad relationes in creaturis inuentas, correspondent his, quæ in actione, & passione fundamtri dicuntur. Hoc in superioribus tactum est, potestque inductione ostendi, quia inter diuinas personas, nec relatio similitudinis, nec æqualitatis realis est, quia est eadem cum relatione identitatis in essentia, quæ rationis est. Et consequenter nec relatio imaginis ex ea parte, qua similitudinem dicit, sed solum ex ea, quæ dicit originem, realis est. Idemque

Resolutio
quaest. nis.
D. Thomas.

Concil.
Tolet. 7.

Probatio.
6 Synod.
Sophron.
Conc. Flor.
August.

Anselm.

Ratio asser-
tionis.

Obiectio ex
Boetio.

D. Thom. as.

STVA
LD
OPPI
D

est de relatione mutua in existentia, seu intima pre-
sentia, vt in fine precedentis libri dicebamus. Quod
etiam de relatione distinctionis est manifestu, quia
vel est eadem cum relatione oppositionis, quae non
est, nisi relatio originis, vel solum addit negationem
identitatis, in qua non fundatur relatio, nisi ratio-
nis. Praeter has autem relationes nullae aliae possunt
inter diuinas personas excogitari, exceptis relatio-
nibus originis, ergo extra has nullae sunt ibi relationes
reales. Et ratio in vniuersum reddi potest, quia om-
nis habitudo positua inter diuinas personas, vel re-
ducitur ad distinctionem, seu oppositionem, & sic est
originis, vel reducitur ad unitatem, & sic est rationis
propter summam identitatem realem fundamenti
vt in vtroque extremo.

Non sunt
plures quam
quatuor.

Ex hoc fundamento infertur alia veritas quam
hic, vt certam supponimus, videlicet, Relationes rea-
les diuinas non posse esse plures, quam quatuor. Ita
docet D. Thom. dicta quaest. 28. & consentiunt omnes
Theologi statim referendi. Probaturque, quia haec re-
lationes solum sunt originis, sed originis, seu proces-
siones intra Deum solum sunt duae, vt in libro pri-
mo ostensum est, ergo relationes ad summum pos-
sunt esse quatuor, & non plures. Probatur conse-
quentia, quia ex vnaquaque processione, non con-
surgunt nisi duae relationes, ergo, si processiones sunt
tantum duae, relationes ad summum erunt quatuor.
Antecedens probatur, quia vna processio tantum
habet vnum principium, & vnum terminum. Atque
ita in processione per intellectum sunt relationes
generantis, & geniti, seu Patris, & Filij, in altera ve-
ro processione voluntatis sunt relationes producen-
tis, seu spirantis, & procedentis, seu spirati. Ergo haec
relationes non possunt excedere quaternarium nu-
merum. An vero illum attingant, statim videbi-
mus. Hic vero occurrebat peculiaris difficultas de
relatione verbi, quam libro nono, tanquam in pro-
prio loco tractabimus. Nunc vero supponimus, in
secunda persona eandem esse relationem verbi, & Fi-
lij respectu prima personae, quia ex vi eiusdem pro-
cessus confurgit, licet diuersis conceptibus, &
vobis a nobis exprimat, propter diuersos re-
spectus rationis, seu conuenientiae ad res creatas,
vnde libro explicabimus. Quod si Verbum im-
portat aliquam rationem ad res cognitatas, vel creabi-
les, vel dictas, illa non est relatio realis, sed rationis,
vnde non auget numerum relationum, de quibus
nunc tractamus. De spiratione autem actiua statim
dicemus.

Ex his principijs
vterius concluditur,
intra Deum
tres esse relationes reales
inter se distinctas.

Ex his principijs vterius concluditur, intra Deum
tres esse relationes reales inter se distinctas.
Quae veritas, quoad ternarium numerum, ita vt mi-
nor non sit, tam est certa, quam est certum dari in
Deo tres personas realiter distinctas, supposita veri-
tate talium relationum realium. Atque ita doc-
ent Theologi omnes. Quia in vnaquaque perso-
na ad minimum necessaria est vna relatio, habens
oppositionem cum alijs personis, & consequenter
distinctam ab illis. Imo vnaquaque persona solum
est suamet relatio subsistens, vnde per illam consti-
tuitur in suo esse personali, & ab alijs etiam perso-
naliter distinguitur. Ergo tales relationes reales,
& realiter distinctae non possunt in Deo esse pau-
ciores, quam tres. Haec autem sunt, Paternitas, Fi-
liatio, & processio passiva, quae est propria Spiritus
sancti relatio. Nam cum Filius realiter a Patre
procedat, necesse est, vt & duas habeant relatio-
nes reales, & realiter distinctas, vt pote inter se di-
recte, & formaliter oppositas. Rursus cum Spiritus
sanctus realiter procedat a Patre, & Filio, ac
proinde ad illos habeat relationem realem, illam et-
iam esse realiter distinctam a Paternitate, & Filiatione
necesse est, quia quidquid a Patre realiter distin-
guitur, etiam a Paternitate & Filiatione realiter di-
stinguitur.

Quoad aliam vero partem, scilicet, quod hinc nu-
merus relationum realium realiter distinctarum
maior non sit, quam ternarius, licet etiam res certa
sit, pendet nihilominus ex cognitione alterius re-
lationis correspondentis relationi processionis pas-
sivae, quae a Theologis vocatur spiratio actiua, de
qua videndum superest, an sit, & qualis sit, habet
enim illa relatio peculiarem rationem, ac difficul-
tatem. Prius vero quam ad illam transeamus, o-
pera pretium erit conditiones trium dictarum re-
lationum pra oculis ponere, quia & illarum cog-
nitio per se necesse est ad explanationem mysterij, &
multum conferet ad ea, quae de spiratione actiua di-
cenda sunt.

4.
Quid de spi-
ratione acti-
ua.

Adde igitur, tres illas relationes reales inter se
distinctas tales esse, vt vnaquaque propriam per-
fectionem in suo genere, propriamque rationem
existendi & subsistendi incommunicabiliter secum
asserat. Haec assertio non recipitur ab omnibus,
aliqui enim putant, has relationes secundum pro-
prias rationes praecise habere, quod referant, seu re-
spiciant alium; per hoc autem necesse, nec per-
fectionem, immo nec subsistere, asserre. Conclusio
nihilominus colligitur ex omnibus tractatis in tertio
libro. Breuiterque ostenditur, supponendo in diui-
nis personis non esse alias proprietates constituen-
tes personas, praeter has relationes, quod libro septi-
mo probandum est. Ex quo sic colligo. Relatio, verbi
gratia, Paternitas est in Patre, aut ergo est tanquam
inexistens personae iam constitutae, & sic erit in Patre
alia proprietates constituens illum in ratione talis per-
sonae, quod est contra suppositionem factam: vel est
in eo tanquam secum asserens propriam rationem
subsistendi: Afferit ergo Paternitas propriam subst-
stentiam, cum compositione sufficienti ad re-
liquas relationes, & inde habet, quod subsistentia in-
communicabilis sit.

5.
Dicitur tres
relationes
quas condi-
tiones ha-
beant.

Et hinc facile probatur altera pars de existentia,
quia ratio existentiae superior est, & quasi transcen-
dens, & ideo intime comitatur subsistentiam, vel
potius in illa imbitur. Denique ex vtroque capite
conuincitur altera pars de perfectione, cum quia om-
nis subsistentia est aliqua perfectio, tum etiam
quia quantum vnaquaque res habet entitatis, tan-
tundem habet perfectionis. Quod autem in Pater-
nitate, gratia exempli declaratum est, in alijs duabus
relationibus personalibus locum habet. Et ad hanc
assertionem confirmandam applicari possunt om-
nia, quae in similibus punctis de personis diuinis di-
ximus in lib. 3. cap. 4. & 5. Nam quoad haec omnia, haec
tres relationes, & personae idem sunt, vt in sequenti
capite amplius constabit.

6.

CAPVT III.

Quomodo tres diuinae relationes personales
distinguantur a personis, quas re-
ferunt.

Nondum agimus de actiua spiratione, sed solum
de tribus relationibus, quas inter se realiter di-
stingui, diximus, easque vnicuique verbo relationes per-
sonales vocamus, nomine item proprietatum illas
appellare possumus, quia supponimus ex dicendis in
libro septimo, has easdem relationes esse ipsas pro-
prietates personales. Non comparamus autem has
relationes ad terminos suos, seu ad personas, cum
quibus habent oppositionem, nam constat ab illis
distingui realiter, siue per se, siue per aliud, quod
postea libro 8. examinabimus. Hoc autem constat
ex illo principio, quod oppositio originis, vel rela-
tione est ratio distinctionis in Diuinis quod principiu
est commune axioma Conciliorum, & Patrum Copa-
remus ergo vnamquamque harum relationum ad
perso-

1.
Trinitatis
scriptio.